

V torek,
četrtek in saboto
izhaja in velja:

Za celo leto . 7 for. 50 kr.
" pol leta . 3 " 80 "
" četrť leta . 2 " — "
" mesec . — " 70 "

Po pošti:

Za celo leto . 9 for. 50 kr.
" pol leta . 4 " 80 "
" četrť leta . 2 " 50 "
" mesec . — " 90 "

SLOVENEČ.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznaniša.

Za navadno dvestopno versto
se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat
8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr.
ktera se trikrat natiskuje; večje
pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek
(štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 107.

V Celovcu v saboto 29. decembra 1866.

Tečaj II.

Izvirni telegram „Slovenčev.“

Oddan v Varaždinu 28. dec. ob 9 uri 40 min.; došel
v Celovec 28. dec. ob 1 uri in 5 min.

Iz **Varaždina**: Ban nosi pismo, da
razpusti zbor; Reka zgubljena, dvalizem
gotov!

VABILO.

Ni dolgo, kar je „Ilirski Primorjan“ pi-
sal, da laški časniki rastejo v Terstu iz
zemlje kakor gobe po dežju. Koliko da ho-
di po naše slovenske zemlji **nemških**
časnikov, pričajo naše kavarne in gostilnice
pa tudi še druge hiše dosti jasno. Le **slo-**
venskih časnikov imamo mi **Slovenci** le
komaj za največjo silo in potrebo. Kdaj ne-
ki pride tisti srečni čas, ko ne bomo mi
Slovenci branili več tujega prosa, svojega
pa prepuščali vrbcem? Ravno zdaj se bli-
ža spet novo leto in ponuja lepo priliko, naj
Slovenci pokažemo v djanju, da smo se za-
vedeli slovenske zavesti in navzeli sloven-
skega duha. Slovenci popustite tjujo robo in
poprimate se svoje domače! Nasprotnikov
naših je grozno veliko, prijatelov in podpor-
nikov naših pa je le pičla mera. Zatorej je
pa za to malo peščico dolžnost tem večja in
tem svetejša, naj si ti napenjajo vse žile in
delajo na vso sapo.

„Slovenec“ sme reči, da je storil in
delal, kolikor je le premogel. Po volji, ki
se je od več strani glasila, začel je celo
trikrat na teden izhajati in si priskerbel
čisto nove pismenke, da bode na svitlo ho-
dil v lepejš, okusnej obliki. Tudi si je poi-
skal novih in krepkih pomagalec, ki mu po-
šiljajo za vsak list **izvirne** dopise iz Du-
naja, Prage, Gradca, Ljubljane in Karlovca
pa tudi dopise iz vseh pokrajin naše Slove-
nije. Ni nam žal po vseh teh darovih, po
vsem trudu in prizadevanju, — naj pa tudi
Slovenca ne bo žal po tistih goldinarjih,
ki jih darujejo v podporo **edinega poli-**
tičnega časnika v slovenskem je-
ziku!

„Slovenec“ ostane v duhu, kar je bil
dozdaj: branitelj in zagovornik slovenskega
naroda in njegovih svetih pravic. Resnico bo
godel na vse strani, akoravno dobi včasih
gosli za ušesa: Pravica in resnica mu bo-
de tudi zanaprej čez vse! Geslo mu bode:
Vse za Avstrijo, pa tako Avstrijo, v ktere-
j vživajo vsi narodi enake pravice, kakor
tudi vsi nosijo enake butare. —

„Slovenec“, kizhaja v torek, četer-
tek in saboto, velja:

Brez pošte za celo leto 7 gld. 50 kr.
" 1/2 leta 3 gld. 80 kr.
" 1/4 " 2 gld. — kr.
" mesec — gld. 70 kr.
Po pošti za celo leto 9 gld. 50 kr.
" 1/2 leta 4 gld. 80 kr.
" 1/4 " 2 gld. 50 kr.
" mesec — gld. 90 kr.

Prosimo prav lepo, naj nam **stari** pri-
jatelji in podporniki tudi zanaprej zvesti osta-
nejo, pa tudi **novi** naj se pridno oglašajo
in sicer vsaj do **konca tega meseca**,
pa v frankiranih listih. Božja po-
moč! Vredništvo.

Slovo od starega leta.

Poslednokrat stopi danes „Slovenec“ v
letu 1866 pred svoje naročnike v starej, že
bolj ponošeni obleki. Za novo leto si je
priskerbel nove pismenke in pokazal se bo
v novem letu ves lep in nov od pete do
glave.

Leta 1866 „Slovenec“ ni imel donášati
kaj veselih novic. Pravil je od vojske Nem-
cev zoper Nemce, h kterej smo pa tudi mi
Slovani največ darovali kervi in dnarjev.
Pravil je od zmage pri Visu in Kustoci,
ktere pa vendar niste ubranile, da smo pri-
šli ob lepo, bogato in imenitno kraljestvo.
Pravil je, kako še zdaj po vojski nasprot-
niki naši ne mirujejo in kako Rus po Gali-
ciji, Prus po deželah nekdanje nemške zveze
in Italijan po Primorju in Istri steguje
zgrabljive svoje perste. Pravil je od vseh
teh nesreč in nevarnost ali pravega moža,
ki bi za našo Avstrijo prinesel pomoči in
rešitve, ni mogel imenovati. Možje, ki so
s svojim septemberskim manifestom tako
slovesno in slavno stopili pred avstrijske
narode, in pokazali pravo „prosto“ post, ki
pelje in reši le edina Avstrijo iz strašne in
grozivne nevarnosti, ravno ti možje so tisto
pot le samo s perstom kazali, noge pa no-
bene niso genili, da bi tudi v djanju nasto-
pili to „prosto“, rešivno pot. H koncu so
se pa še celo zasukali in podali na pot ne-
srečnega dvalizma, zoper kterege se eno-
glasno vzdiguje ogromna večina narodov
avstrijskih.

Mož, ki je voz avstrijske politike zasuk-
al na dvalistično pot, je tujec, je Veliko-
nemec, ki ne pozna na drobno vseh razmer
avstrijske države in Bog ve, kam še za-
vozi in zabrede. Prestrašile so nas besede,
ki so jih nemški časniki te dni donášali.
Znani pruski diplomat žl. Goltz je namreč,
ko je slišal, da stopi Beust v avstrijsko
ministerstvo, rekel je le besede: „No! tudi
dobro. Beust je pokopal Šlesvik-Holštajn;
— Beust je pokopal nemško zvezo; Beust
bo pa tudi Avstrijo pokopal.“ Res strašne
besede posebno za nas avstrijske Slované,
kterim je Avstrija vse in neobhodno potrebna!
Po tem takim bode tudi leto 1867 le
viharno in hudo; pa naj pride, kar hoče,
ena sreča mora nas avstrijske Slované
doiti, namreč ta, da bomo priložnost imeli,
vesoljnemu svetu spet vnovič pokazati, da
smo Slovani v resnici in v djanju zvesti
Avstrijanci, pripravljeni za njo darovati
blago, kerv in življenje, in da bo po bese-
dah dr. Riegerja v českem zboru obstala
Avstrija, ker in dokler jo hočejo
Slovani.

Še drugih žalost in grenkost nam je na-
znanjal „Slovenec“ leta 1866. Pravil je, da
še niso pomerli taki narodi, ki hočejo gos-
podovati nad drugimi sosednimi narodi, ki
nočejo zraven sebe terpeti svobodnih in sreč-
nih bratov, temveč le vkovanih in podjarm-
ljenih sužnjih: Nemci so volje tako delati s
Slovani takraj Litave, Madjari s Slovani in
Romani unkraj Litave, Poljaci pa v Galiciji
s Rusini. Žalibog da narodi še zdaj ne po-
znajo starega pravila: „Divide et impera“,
drobi in gospoduj! Dokler ne bode med
avstrijskimi narodi bratovske ljubezni in

pravičnosti, narodi ne bojo videli rumenega
solnčica prave svobode in sreče: Avstrija
more le obstati ali absolutna ali pa
vsem narodom enako pravična. Naj
tega hegemonije ali nadvlade žejne narod-
nosti nikoli ne zabijo!

Tudi v znotranjih zadevah nam vlada ni
narejala veliko veselja. Vse je bilo kaj lepo
na papirju, v djanju pa je ostalo vse pri
starem, kakor so to deželni zbori v svojih
adresah z debelimi čerkami popisovali. Av-
strijski narodi nosimo vsi hud, težek jarm,
kterege nam visoka vlada tudi pri vsej do-
brej volji ne more predjati in zljajšati; mi
Slovani pa še zraven tega splošnega jarma
nosimo jarm tujega jezika v šolah in urad-
nijah in volitnega reda, ki nam je po
Schmerlingovem kalupu tako nepravilno
natvezen.

Vse to je donášal in pravil „Slovenec“
leta 1866. Tako slovo je sicer žalostno in
grenko, pa vendar žalibog resnično! Bog
daj, da nam leto 1867 bode bolj srečno in
bolj veselo! —

Avstrijsko cesarstvo.

Na Dunaju dne 22. dec. (Ogrska
in hrvaška adresa, Beust in Majláth
v Pešti. Tiroljski, češki, moravski in
slovenski zbor.) Ker je tudi gornja
hiša ogrskega zbora adreso spodnje hiše
sprejela, ima se tedaj ta adresa kot mne-
nje vseh ogrskih prebivalcev po diploma-
tičnih načelih spoznati. Pa kako bi se pre-
varil, ako bi človek res mislil, da je temu
tako!! Na Ogrskem stanuje polovica ne-
madjarskih narodov, ki so dosti očitno
po svojih hrabrih poslancih se proti adresi
izgovorili, pa zdanja vlada je kriva, da jih
tako malo v zbornici sedi — mesto 120
komaj kacij 20 — to je bila politika Bel-
credi - Majlátha nepravilna slovanskim in
romanskim prebivalcem ogrske kraljevine.
Pa naj bode temu kakor hoče, vlada se
mora prej ali slej odločiti, da ta adresa ni-
kakor ni izraz političnega mnenja ogrskih
narodov, ampak le puhlo zahtevanje madjar-
skih hegemonistov. V tem nas tudi kaj ve-
selo podpira adresa hrvaškega zbora, ki
tako možato zagovarja jugoslovanski narod
proti oholim Madjarom in vlada nikakor ne
more zanemarjati političnega mnenja za-
grebskega zbora, za katerim tudi v resnici
cela trojina kraljevina stoji.

Da se v naši notranji politiki kaže
nekaj prememb, je očitno; dokaz temu je
tudi, da se je minister zunanjih zadev baron
Beust z ogrskim kancelarjem Majláthom te
dni v Pešto podal, zakaj? tega nihče ne vé,
— znano pa je, da je v Pešti imel pogo-
vore s pervaki različnih strank in da je
peštanskemu županu pri pozdravu celo ne-
kaj od prihodnega ogrskega ministrstva pravil.
Ostale je Beust samo dva dni v Pešti in
je že zdaj zopet na Dunaju, pa kaj da je
iz Pešte prinesel, bodo nas brž ko ne bo-
žični prazniki učili; kajti pripoveduje se,
da se bode tačas nekaj znamenitnega za
avstrijske narode pripetilo — ali v kace-

novem manifestu ali v sklicanju kacega posebnega zbora, to še ni znano.

Tiroljski in češki zbor sta že svoje seje končala in sicer prvi prav demonstrativno. V Inšpruku so namenili nekateri poslanci do cesarja poslati posebno adresno, v kateri se vlada prosi, da se deželi ohranijo njene posebnosti, to je celokupnost, vera in dobra zavest, zraven je bila pa tudi hvala izrečena za lanski septemberski manifest. Tako imenovana „liberalna stranka“ tega zbora pa je to s tem pokazala, da je, ko je o tem pogovor bil, zbornico zapustila, — zbornica ni bila več zmožna sklepe delati, in ob adresno je bilo. Predsednik je potem kar peto in zadnjo sejo prve periode sklenil. Tako znajo liberalni ptički.

V češkem zboru sprejeli so še poprej predlog grofa Thuna, da se more tudi v prihodnji sesiji volilni red preurediti po samej večini nazočih poslancev, v Brnu pa so isti predlog zopet zavrgli in Iskra ali ponemčeni Giskra je zopet pokazal, da je še zmiraj stari „nemški vitez“.

V naših slovenskih zborih se zdaj le bolj z domačimi reči pečajo; da je predlog Svetčev zastran slovenskega jezika v srednjih šolah zopet padel, čudili smo se, vendar se nadjamo boljše prihodnosti v novem zboru, ako bi lih naši nemškutarski poslanci začeli poseben slovenski list na svetlo dajati, ki bi imel, kakor ljubljanski dopisnik graškemu „Telegrafu“ piše, nalogo, proste Slovence odvracati od svojih zdajšnjih voditeljev in ki bi jim tudi nove kandidate za prihodnji zbor v duhu Dežmanovem priporočeval. Bolj kot kdaj poprej se zdaj povsod čuje, da vlada misli po novem letu poseben centralen parlament, v katerem bi bili zbrani zastopniki takraj litavskih dežel, na Dunaj sklicati. Kako bi bile volitve v ta zbor in kaj bi bila naloga tega zbora, to se pričakuje, da bomo v posebnem manifestu zvedeli, ktere misli vlada narodom za „novoletnico“ v koledar dat. — Tudi je zastopnik avstrijski v Parizu, knez Metternich že nekaj dni v Beču, in nekateri mislijo, da to neko premembo v ministerstvu pomenja in sicer tako, da bi prišel Metternich na Beustovo mesto, Beust na Belcredijevo, Belcredi bi pa bil v mir postavljen. Vendar so to le samo kombinacije — oficijelnega še nič ni bilo o tem slišati.

Na Dunaju 26. dec. — (Deputaciji ogrskega in hrvaškega zbora pri cesarju. Gališki deželni zbor.) Pretečeno nedeljo 22. t. m. ste bile deputaciji ogrskega in hrvaškega zbora, kterima je bila naloga, adresi teh zborov cesarju izročiti, v

posebnej avdienci pred cesarjem. Na prvo je bila hrvaška deputacija pri avdienci; govornik deputacije je bil škof Strossmayer, ki je kratko cesarju v hrvaškem jeziku zadržal adrese razložil; cesar je odgovoril samonemški: „Prevdarjal bodem adreso na tanko“, in konec je bilo celej avdienci. Cesar ni, kakor je sploh navada, s posameznimi členi deputacije se razgovarjal; — cela avdiencia še 5 minut ni trajala.

Pozneje je še sprejel cesar v privatnej avdienci škofa Strossmayera, Suhaja in Mrazovića; Strossmayer je imel tudi avdiencijo pri cesarici, in jej je izročil voščila hrvaškega zbora k rojstnemu dnevu in k novemu letu. — Ogrskega zbora deputacija je pa že bila bolj sijajno sprejeta in cesar je odgovoril na ogovor Cirakov, da hoče adresno dobro prevdariti in potem svoj sklep po posebnem kraljevem reškritu ogrskemu zboru razodeti. Tudi se je cesar s celo deputacijo prav prijazno razgovarjal. To je velik razloček med sprejetbo hrvaške in ogrske deputacije; — kaj to pomenja, menda vsak lahko zadene.

Govori se tudi, da se misli zdanji predstojnik hrvaške kancelarije pl. Kušević od te službe odpraviti in na njegovo mesto drug bolj sposoben mož postaviti. Za prihodnjega dvornega hrvaškega kancelarja se imenuje Strossmayer, ali pa Mrazović; meni se pa te zelo neverjetno zdi, posebno če se še pomisli, kako so Hrvatje na Dunaju sprejeti bili. Znabiti dobomo v novem letu novo ogrsko ministerstvo, na to namreč baron Beust zdaj sili, ko je v Pešti 24 ur ogrske zadeve „študiral“.

Edini gališki zbor tudi med prazniki zboruje in to prav pridno. Večidel se peča z bolj lokalnimi reči; znamenito je samo to, da je predlog Poljakov zastran preuredbe volilnega reda padel, ker so Rusini, Mazuri in poljski kmetje proti njemu glasovali.

Slovenske dežele.

Iz Celoveca. (Politični obzor; tretja tiskarnica v Celovcu; božičnice; naše gledališče; Süd-Deutsche-Post; pogreta stara kaša). Od vseh strani se kažejo črni oblaki na političnem obzorju. Telegram na čelu današnjega lista nam priča, da je g. Beust na Ogrskem vendar nekaj opravil; menda se je z Madjari tako pogodil, da dobojo vse, kar njih serce poželjuje, Hrvatje in drugi Slovani pa niče-

sar. Čudno in žalostno je to za nas vselej zveste Slované, pa vendar ne obupajmo, še ni vsemu konec! Madjarski in nemški časniki so zdaj na konju; pa prašamo, ali niso že večkrat bili? Za časov barona Bacha in Schmerlinga so nasprotniki naši od veselja plesali, skorej niso našli dosti besed in izrazov, da bi ta dva Velikonemca po vrednosti hvalisali in povzdigovali? Minulo pa je komaj nekaj let in vsa radost sreča in slava je zibnila ko zlata pena. Šli so ministri, Slovani pa smo še ostali; tako pojdejo vsi, ki niso volje tudi nam Slovanom dajati ravno tistih pravic, ki jih imajo sosedje naši Nemci in Madjari. — Kakšen nam federalističnim Slovanom neprijeten veter da je zdaj potegnil, kaže nam tudi to, da je gospod, ki je za tretjo tiskarnico prosil, vnovič propadel. Bil je ta gospod sam na Dunaju in pri državnem ministru grofu Belcrediju slišal lepih besed, ki so mu upanje dajale, da bode uslišana prošnja njegova. Da je tretja tiskarnica v Celovcu potrebna, sprical je ves mestni odbor, spricala je kupčijska zbornica, sprical je ured glavne fare. Kdo bi ne spoznal, da je ta prošnja skoz in skoz pravična? Pa prošnja je spet spodbita, ker deželna vlada tega ne priporoča. Govori se, da se gospoda boji slovsanske agitacije. Mi pa pravimo, naj se Avstrija le veseli, ako ima več tacihih agitatorjev, kakor so Slovani. Kdor ni gluhi in slep, mora spoznati, da le edini Slovani zvesto in terdno stojijo in delajo za Avstrijo. — Zdaj o božičnih praznikih se postavljajo božična drevesca ali božičnice, na kterih visijo za pridne ljudi vsakovrstna darila. Take božičnice so se napravile za male otročice, za gluhomutce in 26. zvečer pa tudi v družbi za rokodelske pomagalce. To je bil kaj lep in vesel večer! Ljudi se je zbralo toliko skupaj, da so prostorne sobane bile pretesne, — veliko se jih je pa moralo domú verniti. Najpred je g. predsednik Alb. Eichholzer v mičnem govoru pozdravil pričujoče goste; za njim so družniki prepevali in deklamovali, na koncu pa je bila velika loterija, ki je štela več ko sto lepih in kaj vrednih dobičkov. Še le ob 1/2 11 je bilo konec temu veselemu večeru. —

Našemu gledališču ljudi menjka, G. vodja Selar je ceno povišal in zdaj je vse prazno. Pevci in pevkinje se močno hvalijo, pa vendar vse nič ne zda, vsak den donáša novo zgubo. Pravijo, da bode vodja veliko škodo terpel in še ob vse prišel; nekateri še celo terdijo, da se gledališčino društvo razide, preden doide odločeni čas. — Nekaj tudi „Draupost“ pomaga, ki ima neko muho na

Besednik.

S l o v o

nekega domoljuba pred odhodom iz Podrage.

Najbolj zadovoljen je človek, kteri ima mirno sree, kteri nobenemu ne dela krivice, niti v bogočastnem, niti v narodnem oziru; njega ne peče vest zaradi toliko njemu in bližnjemu napravljenih nezgod in družih homatij. Ziblje se v upanju boljše prihodnosti ter prenaša pšice svojih nasprotnikov radovoljno, nadja se, da prej morejo vse strune popokati, kakor pa gola resnica in neovrhljiva božja in naravna pravica biti vničena. Dal zares tudi meni bije mirno srce, ko vidim, da v sredi tolikega nasprotnega viharja zasajeno seme vendar kali, korenine poganja, ter se lepo na vse strani razvija.

Zagotavljam Vas, dragi domorodci! da obilen sad nam obeta v nekoliko razorani zemlji vsejano zrnice, ako bomo ves osat populili, da ga ne zamori; ako se bomo

trudili, da od suše ne vsahne. — Saj veste, da, kdor si hoče lepih drevesec v svojem vrtu izrediti, mora jih po pameti glešati, — in sicer vse o pravem času. Ker smo si tedaj, domorodci! roke podali, da nas je resnična volja, lepo drevo — slovansko lipo, Podragi na čast in občinstvu v veliko korist izrediti, — pulimo pridno osat, da je ne zamori, prilivajmo jej, da se bode čvrstejša razraščevala. Obljubite mi tudi ob enem danes pri slovesu, da Vas je volja, ko mene v vaši sredi leto in dan ne bo, po nastavljeni poti hodite, ter vsaki čas in na vse strani majki „Slavi“ na čast vrle domorodce skazujte se. Gledite in pazite, da svetil ne zgubite; ter da ne boste kakor one nespačetne device v sv. evangelju; kajti še le potem bi nasprotnik svoje obrekljive strune napenjal takó, da bi se glas odmeval v deveto deželo, ter našemu mlademu detetu — naši kmetiški čitalnici „requiescat in pace“ v miru počivaj! — voščil.

Ker tedaj zopet iz Vašega kroga in iz vaše srede odriniti moram, dasiravno na slovansko zemljo, ne morem si kaj, da ne bi Vas opominjal na slogo, ktera države krepča in stori, da cvetejo, ktera na vsako pohištvo, bodi si malo ali veliko, nebeški

blagoslov rosi, rast in razvoj deli. Zapomnite si, da sloga jači, a nesloga tlači. — Prav nesloga je ista mora, ktera dandanes ljudstva, posebno pa nas „Slovane“ tlači, da se ne moremo, niti po naravnem, niti po narodnem pravu ugodno razvijati. Nesloga in mehkužnost je že dosti držav in ljudstev v strašen prepad pogube pahnila. O bodimo složni vsaj kakor smo do zdaj bili, ter zagotavljam Vas, da bode iz kvasu, ktere ga smo postavili, prelep naroden dom vzhajal. Zatisnite si v srce latinski pregovor, ki pravi: „Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur,“ to je: po slogi rastejo in razvijajo se majhne reči po neslogi razpadajo še tako velike! —

Nadjam se, da moje besede, ktere Vam danes iz srca na srce polagam, ne bodo glas vpijočega v puščavi, nego se bodo v Vaših srcih vkoreninile, in da bode — večni Bog našemu podvzetju razvoj, in svoj blagoslov podelil, ako bode še za naprej v našem društvu živel pravi bogočastni in narodni duh in kraljevala sloga v pravem pomenu. Bog daj!

vodstvo. Sperva je „Draupost“ Selarja v zvezde kovala, pa nekaj se je moralo zgoditi in potegnil je ves drug veter. Temu se pa pri „Draupost-i“ ni čuditi, ker je ona lunine nature; ona svojo politiko menja večkrat v mesecu. Najprej je bila nemško-centralistična, potem federalistična in vresnici svobodna pa vsem pravična; za časov pruske vojske je bila vsa vnetá za prusko slavo in je Avstrijo že večkrat pokopala; pa glej! tako pisarjenje je le „Draupost“ pokopalo in v grobu je od svojih skakljejev odpočivala nekaj tednov. Ravno kar pa je od mrtvih vstala v Beljace, pa tako izdelana in pomandrana, da jej že na obliki vidiš, da jo že spet davi neusmiljena smert. In res umerla bo, kakor slišimo, pa kakor ptica feniks vsa nova, lepa in omlajena bo se svetu spet prikazala pod imenom „Süd-Deutsche Post“. Kako dolgo, bomo skorej videli; skušnja uči, da nemški časniki na Koroškem sreče nimajo. Že trije so šli gnojtkertovo zemljo, — slovenski listi pa vsi, vsi veselo živijo in se lepo razširjajo od leta do leta. To je res čudno, da se to godi na Koroškem, ki je po besedah nekterih nemških prerokov skoz in skoz nemško! — Teh prerokov eden se je zopet oglasil v naši „Klagenfurterici“ št. 296. Dr. Val. Pogačnik je segel staro kašo ter pisal, da napis na prestolu starih koroških vojvodov ni slovanski, timveč latinski. Besede: „Ma sveti veri“ pomenjajo latinski napis nekega Rimca, kteremu je bilo ime „Virunensis Mansuetius Verus“. In veste, kdo je to dokazal? Znani nemški starinar Mommsen. To je tisti učejak, ki povsod le Kelte in Romane pa Nemce vidi in sledi, od Slovanov se mu pa še sanja ne!

Naš učeni Terstenjak ga je večkrat dobro posekal in zavernil. Pa Nemcu g. dr. V. Pogačniku, ki slovenske starine preiskuje, slovenski pa ne zna, njemu je Mommsen sveto evangelje, akoravno nam starodavna pisma pričajo, da je koroški vojvoda po slovenski se ustanavljal, pri tej slovenosti po slovenski se popraševal in po slovenski odgovarjal. Pa to nič ne de, take priče nič ne veljajo, ker so Slovanom prijazne in pravične. Pojte se solit s tako nemško učenostjo! —

Iz Beljaka. Š. Uni dan grem po sredi terga z nekim županom iz okolice, pomenkovaje se z njim o domačih rečeh, kar ga ustavi meni dobro znan jezični dohtar. Jaz, ki z njim nimam nobenega poslovanja, grem polagoma svoj pot, da bi me župan mogel kmalo doiti. Ko me doide, pove mi, da ga je gospod nemški jezični dohtar vprašal, ali ne bo tudi ziljska srenja prosila za nemško šolo? No, kaj pa ste mu odgovorili, vprašam ga? Djal sem mu, da se pri nas in po vseh slovenskih šolah otroci nemškega jezika učé, da se pa morajo ljudje v tistem jeziku podučevati, ki ga razumejo, bo menda vsakemu človeku jasno, kateri se z zdravo pametjo ne krega. Prav tako, gospod župan, Bog vas živi?

Skozi Beljak je marširalo letos 130.000 mož, in 40.000 kónj. Koliko truda, koliko prenočevanja da je terpela mestna občinska gosposka, ki je morala oskerbljevati vkvartiranje vojakov v mestu, po bližnjih in po oddaljenih srenjah! Kako rade volje so meščani vsakdo po svoji moči vojakom postrežbo poskerbljevali, more povedati le tisti, ki je vso to dobrodušnost Beljačanov s svojimi očmi videl. In zdaj, ko se odločujejo zasluženi in nezasluženi srebrni in zlati križci, prezira se Beljaška občina popolnoma, ona, ki je nosila vročino in težo dneva, terpela muke in sitnosti po noči, ona je zdaj obsojena za duri v kot! Zakaj?

Morda zato, ker podpira nemško politiko? Morda zato, ker je bil Beljak že enkrat francoski? Morda zato, ker je duša srenjskih opravil Slovenec? Pa kaj nas vse to briga, saj ni vse zlato, kar se sveti, saj vemo, da svet z nehvaležnostjo plačuje, saj vemo, da bodo zadnji prvi.

Iz Sveč. (Prošnja za nemško šolo). Naj potožim, kako se tukej godi in kaj ti presneti nemškutarji pri nas počenjajo. Sveče, terdo slovenska fara v prelepej rožnej dolini, imela je dozdej tudi slovensko šolo, pa tako uravnano, da se je v višem razredu za bolj odraslene otroke tudi nemščina učila. Temu so priča vsi, ki so le količkaj v našo šolo pogledali. Šlo je vse lepo pa veselo in nemška šola nikomur še na misel ni prišla. Kar na enkrat dva ptujca, ki sta v naši fari dober kruh našla, zdaj pa delata kakor nehvaležni jež z lesico v luknji, svoj mogočni glas zaženeta po nemški šoli. Naš župan, Andrej P l a s s n i g, rojen na Trati blizo Glinjah, torej po rodu Slovenec, ki pa je v celovških nemških šolah in pri vojaki, kjer je bil celo korporal, zgubil vso slovensko zavest in se vpijanil nemškega duha, in prvi občinski svetovalec, fužinski oskerbnik Gustav K a z e t t l, rojen Moravan pa skoz in skoz ponomčen in, ker je poturčenec vselej hujši kakor turk sam, hud nasprotnik vsemu slovenskemu, ta dva ptujca sprožita misel, da mora šola v Svečah in nova šola na Bistrici biti izključivo nemška. Nanagloma se skliče občinski odbor in se mu priporoča, naj napravi prošnjo za nemško šolo. Ali tu jima je spodletela! Pa gospoda župan in prvi svetovalec njegov sta korenjaka in se ne dosta kojtake — meni nič tebi nič — v kozji rog vgnati in si poiščeta druge poti. Drugi svetovalec Prima P a k, po domače Keznar, ki je tudi po celovških klopih hlače tergal in se naserkal slavne nemščine, ponudi se, da pojde on in še en znan nemškutar in gostilničar, po domače Gašperc, ki je tudi pri vojaki služil in se nemški lomiti naučil, ta dva hodi od hiše do hiše in lovita podpisov. Ljudem je vsa ta reč prišla, kakor blisk iz jasnega neba, nihče ni vedel, za kaj da prav za prav gre, nihče ni mogel premišljevat in z drugimi se posvetovati, torej so jeli se podpisovati. Po storjenem delu so še le spregledali in spoznali, kako strašno neumnost da so storili, in so letali okoli vsi zbežni, nekteri so celo k gospodu fajmostru leteli, vprašati jih, kaj jim je početi in so hudo noreli zoper to sleparjenje in rogoviljenje. Valentin P a k, po domače Ruprač, pošten in visoko štiman posestnik, šel je celo k županu na Bistrico in preklical svoj podpis. Pa kakor se pripoveduje, preklic njegov ni obveljal. Slišimo, da misli jih več ravno to storiti, ker so se jim še le zdaj oči odperle. — Vendar pri vseh sladkih ali pa vsegamogočnih besedah, ki so jih nemškutarji imeli, naleteli so na poštene in pametne Slovence, prave korenjake, katerim slovenski materni jezik ni za par škafov oglja ali za par sežnjav derv na prodaj, katerim ne pade serce pred županom ali fužinarjem hitro v hlače. To so značajni možje, ki niso hotli po nobeni ceni podpisati, ako ravno se jim je lagalo, da se tudi v Kotmarivasi, v Borovljah, v Glinjah v Hodišah itd. . . napravlja ravno taka prošnja.

Da pa pod prošnjo stoji prav veliko imen, poiskali so si tudi ptujcev, ki še k naši občini ne spadajo; podpisovali so to prošnjo tudi Tminci in gostje, da število nemškutarskih podpisnikov le prav visoko naraste. Še takih imen beremo podpisanih, ki jih tukaj živa duša ne pozna. Kdo je Andrej Einspieler, ki je prošnjo tudi podpisal, tega ne ve nihče; tudi Ana Einspieler tukaj ni znana, ker se žena le po možu piše.

Da se je pa Jakob Einspieler, brat gospoda profesorja v Celovcu, tudi podpisal, to nam pa prav jasno priča, kdo da agitira in ljudi šunta. Kdor ve, kako ta dva brata med seboj stojita, verjel bo lahko, da bi bilo le ene besedice treba in Jakob E. bi se gotovo ne bil podpisal.

Ljudem je pač po pravici za to več mar, da se mladina v resnici nauči keršanskega nauka, slovenski brati, pisati in rajtati,

kakor pa za par nemških besed, ktere se skoraj spet pozabijo; vsi pametni ljudje so kaj žalostni in sram jih je, da se je ta prošnja napravila in šla po celem svetu. Še Kinezarji imajo toliko možganov, da vejo, da se majhen otrok le v maternem jeziku more kaj naučiti, in imajo toliko serca do svojih otrok, da se jim smilijo in jih ne pustijo terpinčiti s ptujim jezikom pa jim krasti zlati čas mladih let. Tako se pa dela vse narobe, vse v nesrečo in sramoto! Za to prositi, da se v kancelije naše slovenski jezik vpelje, da se pri vojaščini rabijo vsi jeziki raznih narodov po Avstriji, da se više šole tako uravnajo, da ne bode nemškega jezika toliko treba, — za to prositi bi bilo kaj pametno, saj so kancelije in gospodje uradniki zavolj ljudi tukaj, — saj sinovi, ki jih Slovenci dajejo k vojakom, niso nič menj vredni, kakor otroci nemške kervi, saj dnarje, ki gredo na više šole, tudi Slovenci pridekujejo in ravno tako težko, kakor Nemci, priskerbljujejo.

Ko bi bili Svečani napravili tako prošnjo, to bi njih ime in njih glas šel bil po celem svetu — k česti in slavi, tako pa le hodi po celem svetu le v gerdobo in sramoto: Bog daj ljudem pamet!

Iz Velikovec. 22. dec. 2 (Pervi shod učiteljev zavolj društva za napredovanje.) Zadnja sredo (19. decembra) smo se tu zbrali skorej vsi učitelji naše dekanije in dva iz Doberlevasi, da bi društvo vpeljali, kterega lepi namen bi bilo napredovanje, naj se učitelji naši zmiraj boljše izurjajo in se poboljšajo naše šole. Učiteljeva naloga je velika! Kako hudo in težko je pri tem delu! Da se pa vse prav in vestno storiti more, potrebno je zmiraj boljše izurjenja v svojem stanu. Zatorej smo tudi tukaj izrekli željo, da naj se napravi učiteljsko društvo, in res zgodilo se je tako. — Okoli 10. ure dopoldne 19. decembra se zberemo v izbi 4. razreda velikovške glavne šole in pretresamo marsiktere reči. Sklenilo se je tudi nazadnje, naj bo tak shod vsak mesec enkrat. Vselej naj dva učitelja, ktera se popred volita, vsak eno pedagogično jima napovedano nalogo v očitnej seji izpeljeta. Drugi družniki naj pa njuno izdelovanje na reščeto vzamejo in svojo kritiko delajo. Po tem je bila volitev društvenega voditelja in zapisovalca. Za voditelja se je izvolil g. Bogomir N i k l, podučitelj v 2. razredu, in za pisarja Janez Zima, podučitelj v 1. razredu na glavni šoli v Velikovecu. — Dalje se je pogovarjalo o tem, ktere pedagogične knjige in časopise naj si naročimo. Naročili se bomo tudi na „Učiteljskega tovarša“. Vsak družnik (kterih je 14), plača na mesec 50 kr. Prihodnji shod je 9. januarja 1867. O tem drugokrat kaj.

Učitelji! le krepko na noge, da pokažemo svetu, kaj je naša naloga in kako se ta da k sreči vsega človeštva izpeljati!

Iz Ljubljane 28. dec. (Leta in delnega zbora konec.) Leto 1866., nepozabljivo Avstriji po skelečih jej vdarjenih ranah, in po zgubah neizmernih, tudi nam Slovincem je bilo žalostno leto. Avstrije nesreča je tudi nesreča Slovincem; po sinovih, ubitih v krvavih in nesrečnih bitvah, zdihujejo tudi matere slovenske, in da se nadomestijo v blagajnici državni petice, ktere je do čistega požerla kuga nesrečne vojske, treba bo tudi mnogo slovenskih, krvavo prisluzenih krajcarjev, in kdor je že vse krajcarje izdajal in ima le še prazni žep, temu se bati bo za žep in hlače. — Vse nesreče in zgube, ki so prihrule vsled zadnje vojske nad avstrijansko carstvo, torej živo čutimo tudi mi Slovenci, in zato zdaj, ko stojimo pri smrtni postelji umirajočega leta nesrečnega, ne bomo žalovali po njem, in zadnji, megleno-mrzli pogledi njegovi nam ne bodo obudili milovanja, temveč željo, da bi se nam tako leto nikdar več ne vernilo. Toda preteklo leto nam je z mnogo žalostnim vendar tudi nekaj dobrega poklonilo. Vzela je namreč smrt nam zelo nevarnega,

požrešnega sovražnika, ptujca, ki nas je imenoval sicer tovarše, toda ravnal z nami kakor s služnimi; tirjal je od nas mnogo petic in rumenjakov in celo sinove naše je jemal v vojsko. Obetal nam je zato: „Varovati nas zoper zunanje in notranje sovražnike, ohraniti nam neodvisnost in celoto naše zemlje“, pa v nevarnosti smo se morali braniti sami, — on pa je pokojno vžival naše in drugih denarce. Potreboval je namreč veliko, ker že od rojstva mu je bilo pet in trideset glav in vsaki glavi mnogo zob. — Rodil se je rajni dne 8. junija 1815, in imenovali so ga „nemški bund“; živel je torej dolgih 51 let, in vendar po njem žalujejo nekteri zvesti častilci njegovi, katerim lepi pretekli časi gospodovanja „rajncega“ nočejo iti iz spomina; in še le pred tednom je v štajerskem deželnem zboru „unerlemu“ tekla britka solza.

Mi Slovenci kakor resnični Avstrijani pa ne bomo žalovali po razpadu zveze nemške z malimi velikonemci in z nemškutarji našimi, timveč vsak prijatelj Avstrije, kateri resnično želi, naj narodi avstrijski združeni od davnih časov, ostanejo tudi še naprej združeni v močno, drago nam carstvo avstrijsko, — z zadovoljnostjo rekel bo oziroma se na dogodbe leta ravno kar preteklega: Vse nesreče in zgube tega leta poravnale se še bodo in pozabile, če po razpadu trohke zveze nemške, nam sovražne, Avstriji škodljive, Nemcem ne koristne, — vlada avstrijska spoznala bo, da je njena naloga in njenega obstanka pogoj, biti jej enako pravični v djanji vsem narodom njenim.

Če bo vlada naša to svojo dolžnost in nalogo spoznala in spolnovala, odkar žalostne vojske nesrečen izid nas odstranil je od vse politične zveze in dotike z Nemčijo, — leto minulo in njega vdarci bodo cesarstvu in nam v prid in srečo.

S koncem tega leta končal se je tudi posel našega na podlagi februarske ustave sklicanega deželnega zbora.

Da je minula res predolga šestletna doba njegova, mora v srečo šteti si narod slovenski, ker narod ves ima prepričanje, da tako nenarodnega zbora ne bo imela nikdar več vojvodina kranjska, — temveč po pravici pričakuje, da ljubljanski zbor prihodnji mu bo vedno pravi zastopnik njegov, — in ne le zastopnik Slovencev vojvodine kranjske, — temveč, če bo vlada hotla spolniti vedno ponavljane in vedno žive, pravične želje naroda slovenskega, — če bo hotla biti pravična Slovincem na Štajerkem, Koroškem in v Primorji, vedno trtim od večine, drugim narodom nikdar pravične, — če bo hotla skrbeti po najboljši, naravni poti za nepremakljivo trdno brambo državi zoper nenasitljivega soseda na jugu, in tako rešiti cesarstvu Goriško, Istro in gospodovanje na morji jadranskem, — zastopnik bo zbor ljubljanski vsega naroda slovenskega. — Pričakovati smemo, da k možem, ki so do zdaj, čeravno v majščini, junaško branili pravice naroda, z dokazi nepremakljivimi na podlagi naravnega prava, — z besedo iskreno, ki je tudi trde nasprotne ganila, z razlogi, katerih ovreči mogoče ni, — da se bodo k tem možem na mesto ptujcev in njih kardela, — pridruževali z naprej moške, ravno tako nedvomljivi domorodci, kakor prvi. — Pa upamo tudi, da se volilci naši ne bodo več dali tako premetiti, kakor pri prvih volitvah po netopirjih, ki so obetali tu vse belo, tu vse črno, ki so bili kakor treba, tukaj miš tukaj tič in vendar za narod in za deželo — nič!

Kakor je slišati, bodo se nove volitve kmali na spomlad začele; torej naj bodo že zdaj opominjani rodoljubi vsi, da se posvetujejo zavolj prihodnjih poslancev s tistimi, ktere so dozdej kakor načelnike narodne brambe videli v boju za svete naše pravice.

Tako moremo pričakovati, da bo narod naš dobil zastopnike neodvisne, iskrene in kar je najvažnije, značajne rodoljube, — in da po teh zastopnikih zadobi narod vse svoje že dolgo zaželene pravice!

Iz Tržiča na Kranjskem. (K malo se vse pozabi; slov. igre v čitalnicah.) Ni davno, kar je tukaj umerla neka gospodičina M. G. Njene tovaršice so jo kaj slovesno spremile k pogrebu in jej lepo svetile na poslednjem potu. To je bilo kaj ginjaivo videti in je vse hvale vredno. Pa še tisti večer je bila neka veselica, ktere se je tudi nekaj teh tovaršic in prijatelj vdeleževalo. — Kaj veselo je brati, kako nektere naših čitalnic napravljajo gledališčne igre. Kje pa je pri nas čitalnica?

Tu je še beseda „čitalnica“ komaj znana, ali pa se marsikomu še clo nevarna dozdeva. Čudno, da se k nam kako nemško gledališčno društvo ne priklati; prej ko ne bi pri naših nemškutarjih dobro izhajalo. Ali veliko bolje bi še opravil, kdor bi slovensko gledališče napravil. Kri ni voda in Teržičanje naši so vendar le Slovenci. Tudi diletantiških moči bi bilo tukaj dosti dobiti. Pa kaj čitalnica nikomur v glavo ne pade, da! še tacih prerokov najdeš, ki trdijo, da bodo še po drugih čitalnicah pajčevino pometal. Pa taki prerokiso le tisti možiceljni, ki pravijo: „Ich bin weder ein Deutscher noch ein Slovene, sondern ich bin ein Krainer“, to je: „Jaz nisem niti Nemec niti Slovenec, — jaz sem le Kranjec“. Bog daj norcem pamet! — To nas jako veseli, da bode „Slovenec“ trikrat izhajal; Bog daj, da postane skoraj dnevnik! Saj je nas Slovencev 1½ milijon; zakaj bi ne mogli zderževati dnevnika? Hrvatov je 800.000 in imajo dva časnika, ki vsak den na svitlo hodita. Gre za našo čest, veljavo in srečo, zatorej napaenjamo vse svoje sile! Treba je dnarne pa tudi duševne pomoči. Naj bi tudi gosp. Fr. Z. svoj spis: „Butelj — Midas“ blagovolil „Slovencu“ izročiti, ker si ga „Novice“ menda niso upale natisniti. Posebno naj bi se za „Besednik“ skerbalo, da bi mogel mične tvarine donášati. Čč. gg. slovenski spisatelji delajmo torej z zedinjenimi močmi! —

Iz Kranjskega: — Kaplani se včasih prestavljajo tudi zato, ker sami za prestavo prosijo. Nekteri pa prosijo, ker jim kak fajmošter spodobnih jedil (hrane) ne daje, pa tudi zato, ker taki fajmoštri menijo, da je za kaplana že dobro stanovanje, če tudi tri leta ni pobeljeno. Med drugimi takimi sem tudi jaz. Prestavljen sem pa v kraj, kjer že mati narava kaže, kaj in kako. O ljuba narava! še ti mi kažeš gola rebra in le sem ter tje imaš kako kunj, na katero ti je ubogi kmetovalec peščico zrnja vkrpal, ki ga pa le z bornimi obrestmi povračaš. Zato se pa tudi tvojim obdelovalcem jako slabo godi, in sicer tako, da davkov plačevati ne morejo. Če jih pa ne more kmetovalec z lepa plačati, ga pa gosposka prisili — si misliš. Res je tako.

Tudi tukaj je šel berič ubogim kmetom živino (tukaj blago) popisovat, potem uradnik cenit, zopet berič pobirat, da jo na somenj žene, a naposled je blago prodano, pa kako? N. pr. dva konja za deset gld., krava za 16 gld. in vol za 21 gld. i. t. n. Ko pa davkarska gosposka od okrajne gosposke, ki ima „sekucion“ v rokah, denarje tirja, dobi za odgovor, da od zneska prodanega blaga ni ničesar ostalo za davke; kajti znesek komaj za „unkoštenge“ zadostuje. Tako pa je kmet ob blago, kmetijstvo razdijano in davki še niso plačani.

Kam bomo prišli?

Z dohodki kaplana se ravno taka godi. Tudi jih ne more vseh skupej spraviti, kar se po poprešnjem lahko razumi. Slavna finančna direkcija ali vodnija mu pa vendar le naloži plačila 6 gld. 25 kr. „scala-gebühr III“. Na mojo prošnjo, naj mi ta znesek odpiše, opiraje se na omenjene resnice, odgovori

mi, da se na take „motive“ ne more nič odpisati. Rad bi vedel, kje naj boljše „motive“ poiščem, kakor so ti, da si dobim svojih dohodkov popolnoma, kar je tudi naš pošten g. davkar potrdil in še pristavil, da tudi postranskih dohodkov tukaj ni. — Tudi pri nas se prosti kmetje če dalje bolj svoje narodnosti zavedajo, in gledajo, kaj da pride. Od tega pa drugo pot, ako Vam je drago. (Lepo prosimo! Vredn.)

Iz Halez. R. B. (Na Ptuj se počenja brvjenje tesati za indiferentno kasino.) Spet je neusmiljena osoda od nas Slovencev vzela drago žrtvo, — pokopal smo na Ptuj 12. grudna ravnatelja čitalničnega, — Čučka Avgusta, moža blagega in stalnega značaja, svobodomiselnega, povse narodnega, posebno jasnih nazorov v vseh narodnih in političnih razmerah, poprek moža, kakih ne moremo na prste ene roke šteti na Ptuj in v okolici. — Mirno spavaj, da ne bodeš več slišal, niti gledal krivic, ktere se v preobilni meri godé Slovincem, zlasti štirskim! Po dovršeni prežalostni, pa vendar sijajni svečanosti se je v čitalnici zahvalnost izrekla razve drugih gostov mariborskim in bistriškim narodnjakom, ter po toliki zgubi razkladala velika nesreča za nas širske Slovence, katerim je ravno v sedanjih prevažnih dobi se vsima treba bistrih glav oziroma na bodočo volitev v okrajni zastop, pa tudi v graški deželni zbor. — Pozneje smo se razgovarjali s tovarši v gostilnici „k jagnetu“, kjer je neka tiroljska družbica za večerno zabavo prepevala razne planinske popevke (povse mehanično), ktere iskreno in navdušeno spevane bi imele neko vrednost. To vam ni drugo, nego nemško beračenje po Slovenskem; taki poskusi ne davajo zabave, ni krasoslovnega okusa in nasladnosti; le doma si žvrgolite na strmih planinah in nemških lokah, nam je petje priprostitih slovenskih deklic desetkrat boljše in ljubše. Na vašem petji se menda le radujejo kaki pošvaubljeni mestjančki. Med tem sem opazil, da gospodje nekaj zapisujejo na listke, kar tudi k meni pristopi nek sodniški uradnik, bivši svoje dni na Hrvaškem, pa zgodilo se mu je, kakor sedanjemu ravnatelju celjske gimnazije in premnogim drugim nemškutarjem, orodju namenjenega Bachovega ponemčevanja. Ta gospod mi reče: Povabljeni ste, da se podpišete za ustrojenje kasine. *) Odgovoril sem mu z vprašanjem, kake kasine? vsaj imamo čitalnico, kjer se prebira, uči in zabavlja, čemu kaj takega; ali hitro je odrezal, indiferentne kasine. Vsak indiferentizem, bodi si verski, politički, narodni, ali kak drugi, sprijemlje se z neumnostjo; le pojdite za plot, ako ne veste kaj pametnejšega iztuhtati. Take burke vganjajo naši odpadniki, vse iščejo in počenjajo, le tega ne, kar je naše, kar je pravo in pošteno. Velikanska zaslepljenost! Ne vem, kako bi s takimi bedastočami izhajali na Ogrskem ali Laškem? Ne gledé na vse to znamo, da se trudijo največ naši odpadniki napraviti društvo nasprotno čitalnici, kakor Tršćanje laško vseučilišče kljubici jugoslovanskemu; to je jedro vsega napora. Naši nemškutarji, ne hotéči se učiti slovenski, napenjajo v zadnji dobi vse sile, kakor kača vržena v prežgano droženico, pa menda brez vspeha.

Iz Gradca. Broj glasovitih naših viteзов, znanih naših prijateljev, pomnožil se je spet za enega. Najbrže mu ni dala slava unih miru in pokoja, dokler se jim ni pridružil, tem „Gränzwächterom“ nemške kulture („à la Löschnigg, Feyrer, Lohninger etc.“) V današnji seji (21. dec.) deželnega zbora je interpeliral ta možiček — dr. Langer — cesarskega namestnika, naj bi se vpeljal v ljudske šole št. Lenarskega okraja spet nemški jezik, ker ga m n o g o s o s e s k ž e l i in štajerski Slovenci brez njega ne morejo

*) Že l. 1863 so poskusili nabirati, pa nabrali so 50 gld., stanovnine pa bi bilo plačati 700 gld., v zrak se ne dajo zidati gradovi.

shajati, itd. itd. Prežvekal je stare ugovore naših nasprotnikov, ktere je naš junaški Božidar v letošnjem „Slovenecu“ enkrat (Odgovor cesarskega namestnika v Gradcu) tako izvrstno zavrnil in pobil. Gospod dr. Langer je Nemec, in prišel je nedavno v naš čisto slovenski okraj — s trebuhom za kruhom — za odvetnika!

Da tedaj prave želje in potrebe naših Slovencev sodi in meri po napnjenem kopitu, ne bilo bi treba pristavljati. Naha-jajo se, — razum celega kosmato nemškutarskega trga št. Lenarta. — zares tu pa tam tudi kmetje, zlasti „študirani“, ktere je oslepil in zmotil vpliv gospódse; pa gotovo ni ene soseske, ki bi v resnici, po večini svojih stanoválcev želela tega, kar zahteva dr. Langer v imenu vseh! Kakošna predrznost! Bival sem tam med svojimi ro-jaki delj časa, kakor bo morebiti ljubez-ujivi gospod odvetnik, — imel sem tudi oči in ušesa, — dobro in desetkrat, bolje vem, kakor on, kaj ljudi naše srbi, kje jih čevelj tišči; — naj bi ne razpenjal tedaj ust tako na široko, dokler ne spozna tega, — in dok-ler se bolje slovenski ne nauči! — Tujec je pač tujec! prav najemnik, — nima srca za naše bolečine, — še zasmehuje jih v tem, ko se redi in masti od nas! — Če bi storil iz nevednosti, djali bi: „Gospod, odpusti mu“. Če pa stori iz hude volje, rečemo: — fe j t e b o d i! —

Trojedina kraljevina.

Od hrvaške Drave 25. dec. Iz vsega, kar dela avstrijska vlada in posebno iz tega, kar je svetovala Njegovemu Veličanstvu, kako da naj sprejme poslanstvo našega zbora, vidi se jasno, da dvalizem že zvonec nosi in da bode brž ko ne tudi zmagal. Madjarji in njihovi prijatelji ne vidijo v svo-jej slepej prevzetnosti, da sreči vseh avstri-janskih narodov pa tudi svoje grob kop-ljejo. Pripravlja se menda — kakor je „Slo-venec“ že davno terdil — 48. leto, le s tem razločkom, da bode za te trdoglavce še po-gubnejše. Tudi tačas se je Madjarom vse dovoljevalo, kar so si v svojej razbeljenej glavi izmislili in sklenili. Kar je sledilo, žalibože vsi vemo. Na slovanske lojalne in za Avstrijo edino spasonosne želje in pra-vice se danes kakor tačas ne gleda; ali prepričani smo, da se bode vendar le gle-dalo, — da bi ne bilo prepoznal!

V prihodnej seji našega zbora, ako se mu ne dogodi kaj neprevidenega, pride na vrsto izborni red, kteri se bode z malimi premembami zopet prejel; vladin predlog pa o tej stvari se bode čisto zavrgel.

Na moško obnašanje našega zbora je razum male stranke vse ponosno in gleda zaupljivo v prihodnost, naj že pride, kar hoče!

Iz Zagreba 17. dec. „Pozor“ piše o odkrivanju Jelačićevega spominka to le: „V nedeljo 16. t. m. doživelo je glavno mesto trojedne kraljevine zopet svetkovino ter zadobilo ob enem prelep kinč, znamenit plod umetnosti. V nedeljo se je odkril sve-čano na trgu Jelačića bana orjaški kip hrvaškega vojskovodja od l. 1848. Naj si misli pri tem kdo, kar si hoče, — Jelačić bode vedno zavzemal važno mesto v zgodo-vini hrvaške, ime njegovo bode na veke oznanovalo prevažno dobo za naše narodno življenje. Kar se je slavilo pretečeno nedeljo, to je izrečeno točno v hrvaškem napisu prelepega spominka: „Jelačić Ban 1848“. V teh besedah je izrečeno, da je narod spominek postavil oni ideji, ki je tisto oso-dopolno in krvavo leto prešinjala vsako čestito hrvaško srce, ki je ves narod spra-vila v orožje, ki je bila glasna in jasna iz-reka proti tujemu službovanju, — izreka pa za narodno samostojnost in svobodo. Zato in samo zato razvil je narod hrvaški in

srbski svojo trobojno zastavo; želja in na-mera bila je v narodu čestita, poštena in čez stoletja prikazala se je trojedna kra-ljevina kot državna oseba zopet očitno pred svet. A ban Jelačić postavil se je onda na čelo našega naroda, ban Jelačić pravim, ki, če tudi ni bil velik politikar, vendar pa je bil z dušo in telesom Hrvat; ban Jelačić, brez kterega se l. 1848 še misliti ne more. So pa ljudje, kterim se zdaj mrzijo one be-sede, ki so jih l. 1848 trobili na vsa usta; so ljudje, ki pravijo, da je vse naše narodno gibanje maslo Meternihovo, da je naša po-litika od l. 1848 kriva poznejše absolutistične nesreče. Ti ljudje, ki nimajo ni mrvice na-rodne ponosa, ponavljajo samo besede madjarske emigracije in zakletih naših so-vražnikov, nemških politikonov, ter zabi-jo, da se Nemcem in Madjarom to isto očitati more. Narod je postavil hrvaškemu banu a ne avstrijskemu generalu spominek, banu, kot je bil l. 1848. To je naše mnenje o tej svetkovini. Da jo pa zdaj na kratko popišemo. Zeleli bi bili, da bi bila bolj narodna nego vojaška. Ves Zagreb bil je že v jutro nakinčan s trobojaicami. Sila veliko ljudi iz vseh krajev domovine naše privrelo je semkaj. Sredi trga je stal za-grnjeni spominek med štirimi trobojnicami. Na obeh straneh spominka bili so postav-ljeni sedeži deloma za zunanje zastopnike in poslance, deloma za gospé. Pred spomin-kom bili so postavljeni vojaki, med njimi divizija ali oddelek banovcev (graničarjev.) Vsi sedeži se napolnijo z dostojniki in po-slanci v sijajni opravi, med njimi je bil tudi prevzv. škof Strossmayer. Kmaldo dojde tudi prevzv. g. ban s ces. poslancem gene-ralom Bellegardi-jem in zastopnikom dvorske kancelarije g. Utješenovićem. Ko je prevzv. g. škof Kralj z mnogimi duhovniki spomi-nek posvetil, pade zagrinjalo, med tem ko zadoni glasba in zagromé topovi, — pre-krasni kip Jelačićev na stalu moslaviškega granita prikaže se pred oči občinstva. Sve-čanost se potem konča s petjem in stre-ljanjem.

Ob 3. pop. je bil pri „avstrijskem cesarju“ in pri svetlem banu sijajen obed. V gledišču se je igrala na našo veliko žalost „Stjepka Šubića.“ Ljudstvo je bilo zelo nezadovoljno, zlasti ker se tudi „apoteoza“ ni dobro pri-kazala. Mesto je bilo tudi razsvitljeno in videlo se je mnogo lepih transparentov ali prezračnih napisov. Udeleževali so se te svečanosti tudi generali: P. Preradović, Rodić, Mamula, Marojčić, Ivanović, Benko, Jakobs in do 150 graničarskih oficirjev.“

Naši deželni zbori.

Goriški. 20. dec. je bila kaj imenitna pa tudi viharina seja. Bila sta na dnevnem redu predloga zastran naprave laške pravne akademije in jugoslovanskega vseučilišča. „Triester Ztg“ hoče vedeti, da so se pri tej priliki slovenski poslanci, ki so bili do-sihmal v vseh vprašanjih enih misli, razce-pili ter nekteri laški nasvet podpirali. Koli-ko je na tem resnice, videlo se bo še le na tanko v štenografičnih zapisih. Da pa to „Tr.“ kaj zelo veseli, lahko verjamemo, ker se ona le po preprih bogati. Poslanec Dot-tori govori najprvi za potrebo laške pravne akademije ter želi, naj bi vlada koj zdaj laški in slovenski jezik na vseh gimnazijah in realkah vpeljala, zatorej naj se posebna spomenica napravi in na Dunaj pošlje. Nato se posl. Pajer vzdigne ter zboru naznani, da ima že pripravljeno, samo da se mu do-voli, da jo glasno prebere. Za njim vstane g. Winkler in govori za jugoslovansko vse-učilišče ter v daljšem govoru razkazuje, da ne gre laške akademije na slovenski zemlji napravljati, ker je čisto malo pravih Lahov itd. Za njim povzame besedo g. Črne in podpira tudi laški nasvet, rekši, da so

Slovinci in Lahi od davnih časov mirno skupaj živeli in da zavolj tega, če se napra-vi laška akademija, bodo Slovenci vse eno mogli v Zagreb na vseučilišče potovati. Nato se vzdigne dr. Doljak in govori spet le za napravo jugoslov. vseučilišča, pobija pa laško akademijo in pravi, da je zadosti, če se v Insbruku ali v Gradcu za laške učence po-seben oddelek z laškim učnim jezikom na-pravi — družega jim treba ni! Zbornica je odmevala slava — in živio-klicev. Pajer se je potem zastonj mučil.

Koroški. Deželnemu zboru pa tudi vsem Schmerlingovcem, birokratom, centralistom, dvalistom in nemškutarjem je srce v veselju plavalo, da! v veselju se topilo, ko je gosp. dr. Luggin v imenu adresnega odbora svojo adresu na svitlega cesarja poročeval, in ko so najprvi govorniki našega zbora svoje besede vesoljnemu svetu naznanjali. „Slo-venec“ in ž njim vsi pametni in trezni po-litikarji so pa to adresu obsodili in obžalo-vali, da deželni zbor tako čobodro na den spravlja in svitlemu cesarju pošlje v imenu cele koroške dežele. Pa za slovenske naše besede in politične misli zborček naš, ki se čisto nemškega dela in šemi, malo ali clo nič ne mara. Zatorej naznanjamo deželnemu našemu zboru in vsem njegovim molilcem besede, ki jih je nemški časnik „Reform“ prinesel. Ta časnik vreduje najprvi nem-ški publicist, gosp. dr. Šuzelka na Dunaju, in piše tako le*): „Med adresami, ki so jih februaristični deželni zbori skovali, pridobila si je ona koroškega zbora to slavo, da je najskrajnejša in najdalej sega. Od nje se ne more nič več reči, kakor to, da je čisto nezapopadljivo, kako se morejo tako spre-vidni in patrijotni močje tako zlo zatelebat v neko idejo, ktera se izpeljati ne da. Ako bi se državni zbor sklical v duhu celovške adrese, gotovo bi k njemu prišli le sami Nemci. To bi bilo pač kaj ročno in zložno, — ali bi pa bil tak zbor tudi za-stopstvo cele države? In kaj bi mar Nemci počeli? Ali bi mar Nenemcem kak obrok odločili, do kterega naj pridejo v ta der-žavni zbor, in ta napoved bi mar bila nek ultimatum ali poslednja beseda, preden začno vojsko zoper te uporne državljane? Ali bi mar, ko bi teh Nenemcev vendar ne bilo v državni zbor, razglašali svetu, da je avstri-janska država razpadla? Da avstrijski Nemci misli in glasove ogerskega, českega in gališkega kraljevstva čisto do celega prezirajo, da na vsak način hočejo februarno ustavo imeti, ako lih so Hervatje, ki so vendar volje v skupni državni zbor stopiti, februarni patent vnovič slovesno zavergli, to se, kakor smo rekli, ne da zapopasti, naj bi si kdo glavo še tako ubijal in lase belil; človek bi zavoljo tega lahko pamet zgubil ali pa nad človeško pametjo obupal.“

*) Nemci „Reforme“ in drugih zmernih, tudi dru-gim narodnostim pravičnih časnikov ne prebirajo, njih evangelje so le Presse, „Fremdenblatt“, „Debatte“, „Wanderer“, „Tagespost“, „Telegraf“ itd. Zatorej nam Slovenci ne bojo zamerili, Nemcem pa tudi ne bode škodovalo, ako berejo, kako hvalo in slavo poje celovškej adresi nemški časnik. „Unter den februaristischen Landtagsadressen hat sich die kärntnerische den Ruhm erworben, die allerextremste zu sagen. Es lässt sich darüber nichts mehr sagen, als dass ein Volk unbegreiflich ist, wie sich so einsichtsvolle und patriotische Männer so sehr in eine unausführbare Idee verrennen können. Wenn der Reichsrath im Sinne der Klagenfurter Adresse einberufen würde, so kämen in denselben ganz gewiss nur Deutsche. Das wäre nun gewiss sehr bequem, aber wäre es eine Reichsvertretung? Und was würden die Deutschen thun? Würden sie etwa den Nicht-deutschen eine Frist zum Eintritt in den Reichsrath stellen, gleichsam als Ultimatum vor der Erklärung des Bürgerkrieges? Oder würden sie, wenn die Nicht-deutschen eben nicht kämen, das Reich für aufgelöst erklären? Dass die Deutsch-Oesterreicher die Voten der grossen Königreiche Ungarn, Böhmen und Galizien ganz ignoriren, dass sie durchaus die Februarverfassung wollen, obschon selbst die dem Gesamtreich doch zu-geneigten Kroaten das Februarpatent neuerdings feier-lichst ablehnen, das ist, wie gesagt, selbst mit der grössten Anstrengung des Geistes nicht zu begreifen; man könnte darüber den Verstand verlieren, oder an dem menschlichen Verstande verzweifeln.“

Štajerski. — i. (14. dež. seja zbora) Pisal sem enkrat v „Slovenca“, da bi nas veselilo videti dr. Langerja med branitelji našega naroda. Res brani ga je hotel pa svest sem si, da mu naš narod nič kaj ne bo hvaležen za tako brambo. V 13. seji je naznanil interpelacijo do cesarskega namestnika zastran paritetične rabe slovenskega in nemškega jezika v št. Lenarškem okraju. Da bi se nam njegovo iskreno prijateljstvo s apostoli nemške kulture ne bilo zdelo nekako sumljivo, lahko bi se bili prevarili o njegovem namenu; kajti da se godi nemškemu jeziku na Štajerskem krivica, bila nam je celó nova stvar. V 14. seji interpelira, iz gole ljubezni do slovenskega naroda (! *), kateri se mu je, odkar je med njim, prikupil, pozivajoč se na prošnjo 8 občin št. Lenarškega okraja l. 1861 **), zakaj da se nauk nemškega jezika tako zanemarija v ljudskih šolah ter prosi vlado, naj skrbi, da se temu za naprej v okom pride.

G. c. k. namestnik pravi, da vlada nikdar ni hotla zatirati kakšnega jezika, ter da je vedno le gledala na djanske potrebe, da je torej tudi zahtevala, da se na slovenskem Štajerskem v ljudskih šolah uči nemški. Prepričan se je sicer, kakor pravi, potovaje po slov. deželi, po marsikterih pritožbah, da se to ne godi; da je zaradi tega govoril osebno z lavantinskim knezoškofom in tudi naročil okrajnim predstojnikom, naj gledajo strogo na to, da se povsod ravna po postavi.

Prašali bi pri tej prilici, kdo se mu je neki pritožil? Nemškutarski župani in uradniki, ki zahtevajo, da bi jim ne bilo treba pošiljati svojih otrok v mesta, da bi se vsi otroci učili le nemški? Naše ljudstvo se mu gotovo ni pritožilo, in če bi se bilo tudi htelo, kako neki, ker naš namestnik ne razume ne besedice slovenske.

Ravno tako nepričakovan nam je bil drugi predmet dnevnega reda — volitev poslancev v državni zbor, mesto odstopivšega barona Mandella. Že lani se nam je smešno zdelo, ko je deželni zbor volil 2 poslance v državni zbori, voliti pa še v zadnji seji, to je gotovo brezumna demonstracija. Ali pa hočejo tretjega poslanca in partibus infidelium ter se držijo prislovice: tres faciunt collegium. Druga namena saj ne more imeti ta volitev.

Deželni glavar razloži o tej reči svoje mnenje. On reče, da je bil sicer lani za to, da se izvolita poslancev, da so pa letos razmere druge; kajti mandat deželnih poslancev mine že meseca marca, da bi torej bili poslanci državnega zbora brez mandata. Njemu se toraj ne zdi primerno, da bi se izvolil državni poslanec.

Dr. Rechbauer misli, da ima deželni zbor sicer brez dvombe oblast voliti drž. poslance, vendar tudi on ni za volitev. Politične razmere so zelo drugačne, treba toraj, da se daje volilcem prilika pokazati pri volitvah, do katerih možakov imajo zaupanje; on toraj predlaga, da se ali v posebni adresi ali po kakšnej drugeji poti naprosi vlada, da razpusti sedajni državni in deželni zbor, da brzo razpiše nove volitve za deželne zbor, iz katerih se bodo volili poslanci za državni zbor, kateri naj se čem prej tim bolje skliče v Beč; in le, ako bi ne bilo upanja, da se vresniči to zahtevanje, naj se izvoli poslanec za državni zbor.

Predlog Rechbauerov se je izročil prejšnjemu adresnemu odboru v pretresovanje in naročilo se mu je, da mora že v prihodnji (zadnji) seji poročevati o tej reči!

V prihodnjem dopisu hočem povedati,

*) Prosili bi dr. Langerja, da bi nas za naprej malo manj ljubil, kajti bojimo se, da nam njegova ljubezen ne bode obrodila dobrega sadu.

**) Ali misli dr. Langer, da ima narod še sedaj takó malo narodne zavesti kakor l. 1861, ko se še ni celo predramil iz spanja, v katero je zapadel vsled nesrečne germanizacije. Pis.

kaj je sklenil odbor in kakor zmiraj, kedar so v odboru Kaiserfeld, Rechbauer i. t. d. po njem tudi deželni zbor. Tukaj omenjam le to, da se je izvolil državni poslanec in sicer naš ljubček Carneri. Škoda, da ne bode videl državnega zbora; kako bi se Dunajčanje radovali krasnega možaka. Poročevalo se je v tej seji tudi o predlogu g. Hermana, da naj se napravi v Ptuj realna spodnja gimnazija. Dotični odbor pripoznava sicer potrebo srednje učilnice na Ptuj, vendar misli, da bi se tej želji bolje vstreglo z obrtniško ali meščansko učilnico. On predloži, naj se osnuje v Ptuj učilnica za realne nauke, in naj deželni odbor v prihodnji seji predloži prevdarek stroškov in učni načrt.

Vitez Waser in Mullej podpirata Hermanov predlog, vendar se je sprejel odborov predlog, in Ptuj bode zopet moral čakati, Bog zna kako dolgo takó zaželeno učilnico.

O peticiji celjske občine zaradi Jezuitov je sklenila zbornica, da se preide k dnevnemu redu. Posl. Feyrer ni mogel opustiti te prilike, da bi ne bil kvasil na dolgo in široko o nevarnosti in škodljivosti tega reda, ter predlaga, da naj se zahteva od vlade, naj ne dopusti, da bi se Jezuitje naselili na Štajerskem. Njegov predlog je padel z veliko večino.

Ptuje dežele.

Parska. V južnih nemških državah se ne godi nič kaj posebno prav. Imeli bi se pripravljati za južno zvezo, pa namesto tega delajo le bolj za severno zvezo, — za Prusijo. Tako je tu dozdanji minister zunanjih zadev g. van der Pfordten slovo dobil, njegovo mesto pa prevzame Prusom prijazen knez Hohenlohe, ki bo gotovo dobro vodo na pruski mlin obračati skušal.

Pruska. Bismark misli kmalo na Francosko iti, kjer bode v nekih toplicah dalj časa ostal. Tje je namenjen tudi bolni ruski minister zunanjih zadev, knez Gorčakov. O tej priložnosti se bota gotovo o marsičem pogovarjala in morebiti tudi kaj zastran prihodnosti sklenila. — Poljska stranka v državnem zboru se oni dan ni vdeleževala glasovanja zastran združenja Šlesvik-Holštinskega, ker ni teh misli, da bi si Pruska vse narodnosti brez razločka prisvojevala in jih kar pogoltnila. Ali bo ta ugovor kaj koristil, dvomimo zelo.

Srbija. Turčin noče popustiti beligradske trdnjave. Srbi se tedaj pripravljajo in so volje Turku pokazati pot, in če ne pojde z lepo, moral bo iti z grdo! Tudi avstrijska vlada hoče njih zahtevanje v Carigradu podpirati.

Francoska. Nova vojaška vredba ni Francozom nič po volji. V postavodajnem zboru bodo tudi dobro čez-njo planili. Cesarica ne pojde v Rim. Ravno prednapovedanim odhodom iz Pariza prišlo je pismo iz Rima, po katerem je papež pripravljen, cesarico sijajno sprejeti, za politične obravnave in nasvete, pa se srčno zahvaljuje. To je vzrok, da zdaj ostane doma.

Italija. Časnik „Opinione“ piše, da se je Tonello že večkrat s kardinalom Antonelli-jem posvetoval, pa da ne gre nič prav izpod rok, ker se rimska vlada nič kaj ne podviza. Papež je besedo dal, da nikakor ne bode Rima zapustil.

Turčija. Punt se čedalje bolj razširja. Zdaj se je vnel v Albaniji, kjer je bila tudi že velika bitva med kristjani in Turki. Iz Aten pa se poroča, da so Kandiotje Turke oni dan strašno nabili. Poveljnik Mustafa Paša je namreč kristjane v taboru pri Karesu prijel. Silen boj se yname, ki je neprenehoma 6 ur trajal. Mustafa se mora potem umekniti v Lakus, tako da so

mu kristjani lahko pot v pokrajino „Selinos“ zaprli. — Bog daj, da bi novo leto vsem zmago in svobodo prineslo!

Razne novice.

*** Iz Ljubljane: Lepo božično veselico — kakor že lani — praznovala je naša čitalnica tudi letos. Zopet se je podelila po združenem delovanju dobrotnikov in dobrotnic, posebno pa naših milih gospá in gospodičin, popolna zimska obleka 74 šolarjem in šolarcam ubozih staršev. Koliko veselja in srčne radosti bilo je brati v obrazih presrečnih obdarovancev, kateri so vrh tega dobili še vsak eno štruco in jabelk. V srce je segala lepa ta milodarna slovesnost vsakemu obilo nazočnega občinstva. G. stolni proš so delili sami obleko med otroke in se zahvalili z lepim govorom vsem dobrotnikom in dobrotnicam in vsem, kateri so pripomogli k temu dobremu delu, posebno pa milodarnim gospám in gospodičinam, ki so izdelavale to obleko. Opoznamo jih so obdarovance, naj skazujejo svojo hvalo posebno z lepim pobožnim obnašanjem. G. dr. Orel, katerega rodovini gre za sprostitev te blage misli posebna zahvala, je tudi izrekal srčno zahvalo vsem dobrotnikom.

Pohvalno moramo omeniti tukaj posebno krojaškega mojstra g. Maršaleka, ki se je neutrudno žrtvoval temu blagemu namenu. Srčno razveseljeni smo zapustili vsi čitalnico, vsi z željo, naj se popolnoma vdomači v našej čitalnici za vse čase ta lepa blagodušna navada! Ne mogli bi se lepše slaviti veliki ti prazniki kakor z deli milosrčnosti.

*** Volitve za odbor ljubljanske čitalnice v občnem zboru, ki je bil 26. dec., pridobile so nam v vodstvo tega važnega društva nekaj novih mladih moči, in se nadjamo, da se bode tem krepkejši obnašala tudi za naprej naša čitalnica.

*** Občni zbor južnega Sokola je 29. dec. zvečer v telovadni dvorani, na starega leta dan pa je večerna zabava v čitalnični dvorani. Silvestrice Sokolove imajo dober glas; zatorej se nadjamo tudi letos obilo domorodnih gostov in prav veselega večera.

Na znanje!

Da naši čč. gg. naročniki zavoljo praznikov škode ne terpijo, dali smo jim v „Slovenca“ eno tretjino več. To nas pa je žalibog zaderžalo, da „Slovenca“ nismo mogli že v saboto razposiljati. „Slovenec“ pride torej še le danes, prihodnji list pa zavoljo praznika tudi še le v četrtek to je 3. t. m. pa tudi za tretjino več na svitlo. Potem pojde pa vse po redu — trikrat na teden.

Vredništvo.

Duhovske zadeve.

Kerškaškofija: Č. g. Hueber Jožef, podvodja v seminariu, je povišan za duhovnega knezoškofijskega svetovaleca; č. g. Zablatnik Janez pride za kaplana v Otmanje.

Dunajska borsa 29. decembra 1866.

5% metalike	57.60
5% nacional	67.15
1860 derž. posoj	81.50
Bankine akcije	712.—
Kreditne	150.20
London	130.65
Novi zlati	6.20
Srebro	129.25

